

Augustowskiej „Perkuć”, obejmujący drzewostany naturalne, rosnące na polodowcowej formie „ozu” pomiędzy jeziorami: Mikaszewo i Kruglak oraz dokonano oględzin pięknych krajobrazów puszczańskich z pokładu statku wycieczkowego na części trasy jeziorowej Kanału Augustowskiego (jezioro Necko i Białe).

Końcowa, kameralna część sesji naukowej odbyła się w sali domu PTTK w Przewięzi, koło Augustowa. Uczestnicy sesji z głębokim uznaniem podkreślali w swych wypowiedziach duży, pionierski i godny naśladowania wysiłek OZLP w Białymstoku w turystyczne przysposobienie lasów. Należy bowiem zaznaczyć, że tenże OZLP w okresie od 1972 do chwili obecnej wykonał sposobem gospodarczym na swoim terenie 1066 obiektów turystycznych, w tym: 581 miejsc postojów pojazdów, 379 miejsc biwakowania, 21 parkingów śródleśnych, 40 miejsc masowego wypoczynku ludności, 37 pól biwakowych, 2 pola campingowe, 3 ścieżki zdrowia i 2 ścieżki dydaktyczne oraz jeden plac zabaw dla dzieci. Obiekty te, zależnie od przeznaczenia wyposażone są w „grzybki” z ławkami, stoły, ławy wolnostojące, paleniska, wiaty i zadaszenia, pomosty do kąpeli, ujęcia wody i studnie czerpalne, doły na śmiecie, śmietniczki, sanitariaty i inne. Cechą charakterystyczną tych urządzeń jest to, że są wykonane w większości z drewna (na ogół odpadowego) i stanowią proste konstrukcje, wykorzystujące naturalne kształty drewna oraz zawierające elementy stylu regionalnego i zdobnictwa. Estetyczne tablice informacyjne i znaki zapowiednie spełniają niewątpliwie założone cele dydaktyczno-wychowawcze, podając skrótowo ważniejsze dane o walorach krajoznawczych zwiedzanych terenów i zwracając się do turystów z grzeczną inwokacją o utrzymanie ładu i porządku, o poszanowanie dla siebie i przyszłych pokoleń środowiska leśnego.

Uczestnicy sesji podkreślili też potrzebę ograniczenia wyrębów w lasach o dużych walorach turystyczno-krajoznawczych, potrzebę dostosowania instrukcji urządzania lasu do celów turystyczno-rekreacyjnych, uwzględnienia w nowelizowanych aktualnie zasadach hodowlanych problematyki rekreacyjnego zagospodarowania lasu. Zwrócili również uwagę na potrzebę szczegółowych badań funkcji lasów wokół aglomeracji miejsko-przemysłowych, potrzebę kształcenia kadr dla turystyki i wypoczynku w lasach, partycypacji innych resortów w turystycznym przysposobieniu lasów itp.

Podsumowując wyniki sesji, przewodniczący ZG PTL prof. F. Krzysik podkreślił, że osiągnęła ona zamierzone cele. Umożliwiła bowiem przedyskutowanie postawionych zagadnień, dostarczyła modelowych wzorów turystycznego zagospodarowania lasów, które mogą i powinny być adaptowane w pozostałych regionach i krainach przyrodniczo-leśnych kraju. W zakończeniu prof. Krzysik podziękował wszystkim, którzy przyczynili się do sprawnego i owocnego przebiegu Zjazdu i Sesji, w tym szczególnie miejscowym gospodarzom — leśnikom białostockim.

Stanisław Czopor

Z działalności Komisji Zadrzewień PTL

Komisja Zadrzewień PTL włączając się do ogólnokrajowej akcji poszukiwania rezerw postanowiła zwrócić uwagę przemysłu spożywczego, zielarskiego, farmaceutycznego na znaczenie, jako surowca, owoców drzew i krzewów leśnych.

Na wniosek Komisji Zarząd Główny PTL, we współdziałaniu z Departamentem Lasów Niepaństwowych i Łowiectwa MLiPD, zorganizował dnia 22.IV.1976 r. w War-

szawie konferencję naukowo-techniczną na temat: „Zadrzewienia bazą produkcyjną dzikich owoców dla przemysłu spożywczego”.

Na konferencji wygłoszono referaty:

- mgr inż. Kazimierz I w a n o w s k i : „Realizacja społecznego programu zadrzewienia kraju”;
- inż. Jan M i l e w s k i : „Zadrzewienia bazą produkcyjną dzikich owoców dla przemysłu spożywczego”;
- doc. dr Z o f i a W n ę k o w a : „Skład chemiczny owoców drzew i krzewów dziko rosnących i ich wartość, jako surowca, w przemyśle spożywczym”;
- dr inż. B o h d a n J a c ó r z y Ń s k i i mgr inż. J e r z y D o b r z y c k i : „Znaczenie owoców w żywieniu człowieka, z uwzględnieniem owoców dzikich”.

W konferencji brali udział przedstawiciele zainteresowanych przemysłów, instytutów naukowych oraz służb zadrzewieniowych administracji terenowej kraju.

Konferencji przewodniczył członek honorowy PTL mgr inż. B o l e s ł a w K u c h a r e k. Obowiązki sekretarza naukowego konferencji powierzono mgrowi inż. J a n o w i P a p r o c k i e m u.

W wygłoszonych referatach przedstawiono bieżący stan prowadzonej w kraju akcji zadrzewieniowej oraz perspektywy jej dalszego rozwoju; zwrócono uwagę na możliwości powiększenia bazy dzikich owoców przez wprowadzenie do zadrzewień wyższego udziału owocodajnych drzew i krzewów leśnych; przedstawiono walory zdrowotne, odżywcze i smakowe dzikich owoców, ich znaczenie w żywieniu człowieka oraz nakreślono kierunki przetwórstwa.

Dyskusja potwierdziła i uzupełniła tezy podane w referatach oraz wskazała sposoby działania mające na celu rozszerzenie bazy surowcowej owoców w zadrzewieniach, racjonalizację techniki ich pozyskiwania, usprawnienie skupu, zwiększenie przetwórstwa.

W wyniku dyskusji przyjęto następujące wnioski:

1. Dzikie owoce z zadrzewień — ze względu na cenne składniki odżywcze a zwłaszcza na dużą zawartość witaminy C i towarzyszące jej składniki potęgujące działanie witamin — są wartościowym i pożądanym surowcem w przetwórstwie owocowo-warzywnym. Mogą one służyć do produkcji koncentratu naturalnej witaminy C, do wytwarzania specyficznych produktów wzbogacających rynek konsumpcyjny oraz do wzbogacania produktów owocowych i warzywnych w naturalną witaminę C, flawonoidy, karoten, pektyny, składniki mineralne, substancje aromatyczne, barwniki i inne.

2. Należy zwiększyć udział gatunków owocodajnych w zadrzewieniach do 2% w grupie drzew oraz do 40% w grupie krzewów. W związku z tym należy rozwinąć produkcję szkółkarską opierając się na postępowych osiągnięciach w zakresie hodowli i techniki.

3. W celu racjonalnego wykorzystania możliwości produkcji dzikich owoców w zadrzewieniach należałoby na terenie poszczególnych województw nawiązać ściślejszą współpracę między organami zajmującymi się akcją zadrzewień i szkółkarstwem a przedstawicielami przemysłu spożywczego, zainteresowanego produkcją dzikich owoców. W ramach takiej współpracy byłoby celowe ustalenie rejonizacji uprawy poszczególnych owocodajnych gatunków i odmian w zadrzewieniach, organizacji pozyskiwania, skupu i dostaw dzikich owoców.

4. Ze względu na żywe zainteresowanie zagranicy dzikimi owocami, jako tzw. „prymitywnymi” surowcami, należałoby to zagadnienie przestudiować z centralami i resortem handlu zagranicznego. Nie negując możliwości przeznaczenia pewnej części dzikich owoców z zadrzewień na eksport, wydaje się jednak, że na pokrycie zapotrzebowania rynków zagranicznych należałoby uruchomić plantacyjną uprawę

owocodajnych krzewów uwzględniając odmiany uprawne o wysokiej produktywności.

5. W celu urozmaicenia asortymentu przetworów owocowych na rynku konsumpcyjnym należałoby wytwarzać je również z dzikich owoców lub w kompozycji z owocami sadowymi, wznowić produkcję koncentratu naturalnej witaminy C z owoców róży, produkować produkty owocowe wzbogacane naturalną witaminą C. Dla takich produktów należałoby (analogicznie jak w niektórych krajach) uzyskać zastrzeżone normą prawo umieszczania na opakowaniu napisów „Produkt wzbogacany naturalną witaminą C”.

6. W celu zapewnienia stałego postępu zarówno w zakresie hodowli i uprawy owocodajnych gatunków drzew i krzewów w zadrzewieniach jak i w przetwórstwie dzikich owoców należałoby prowadzić prace badawcze i doświadczalno-rozwojowe, a w szczególności:

- nad wprowadzeniem owocodajnych gatunków drzew i krzewów na różnych siedliskach i w różnych typach i formach zadrzewień, nad ich zdrowotnością, produktywnością i techniką zbioru owoców,
- nad selekcją i wyodrębnieniem ulepszonych odmian uprawnych pod względem cech fizycznych i chemicznych owoców, o zwiększonym i równomiernym plonowaniu,
- nad opracowaniem nowych technologii i receptur półproduktów i produktów finalnych z dzikich owoców oraz wdrożenie ich do produkcji, z uwzględnieniem już opracowanych a nie wykorzystanych technologii,
- nad wartością odżywczą naturalnych składników zawartych w dzikich owocach oraz ich oddziaływaniem na organizm człowieka, a w szczególności badania nad celowością stosowania syntetycznej witaminy C oraz innych syntetycznych substancji do wzbogacania produktów owocowych, gdy mamy możliwość stosowania naturalnych składników roślinnych.

Poruszone problemy leżą w zakresie działania różnych resortów i instytutów. Konferencja uważa, że odpowiednie wnioski dotyczące programowania wymienionych kierunków prac badawczych winny być zgłoszone przez zjednoczenia prowadzące przetwórstwo owocowe oraz zjednoczenia przemysłu gastronomicznego.

7. Wobec stwierdzenia braku na rynku księgarskim literatury fachowej w zakresie zakładania i prowadzenia zadrzewień zachodzi pilna potrzeba wznowienia stosownych podręczników, a zwłaszcza „Poradnika Zadrzewieniowca”. Niezależnie od tego wydawanie popularnych ulotek dla zbieraczy dzikich owoców przyczyniłoby się do racjonalnego ich zbioru w zadrzewieniach.

8. Upoważnia się organizatorów dzisiejszej konferencji, to jest Komisję Zadrzewień PTL oraz Departament Lasów Nadzorowanych i Łowiectwa w Ministerstwie Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, do skonkretyzowania wyników dzisiejszych obrad i skierowania odpowiednich wniosków do właściwych adresatów.

W czasie konferencji Zjednoczenie Produkcji Leśnej „Las” przedstawiło zebrany szeroki zestaw produkowanych przez podlegające mu zakłady wyrobów z dzikich owoców leśnych. Estetyka wyrobów i ich zalety smakowe spotkały się z dużym uznaniem uczestników konferencji.

Teksty wygłoszonych referatów opublikowane są w bieżącym numerze „Sylwana”.

Tadeusz Moch